

PESTEN

dat pikken we niet!

*Lesmodule gericht op het mobiliseren
van de 'zwijgende middengroep'*

*Voor groep 8 van de basisschool en
brugklas van het voortgezet onderwijs.*

Bij deze lesmodule hoort de video "Pest"

Auteur: Kees Putman

2004, herziene uitgave

Landelijke Stichting Tegen Zinloos Geweld

Met dank aan:

- Het Algemeen Pedagogisch Studiecentrum te Utrecht, Drs. B. van der Meer, voor het kritisch beoordelen van de tekst van deze lesmodule.
- De Christelijke Hogeschool Rijn-Delfland, PABO te Oegstgeest, Drs. Branderhorst, voor de adviezen betreffende de didactische opbouw.
- De Onderwijs Begeleidingsdienst "Duin en Bollenstreek" te Lisse, C.R. Vermeulen, voor de hulp bij het in de praktijk testen van de videoband.
- Studio Infofilm te Leiden, Drs. R. Busschots, voor de assistentie bij de montage.
- Fotohandel Kruyt te Noordwijk, L. Creyghton, voor de materiële ondersteuning.
- Basisschool Zeehonk te Noordwijk. Basisschool Hoffenne te Noordwijk. Basisschool Johannes te Hillegom, Basisschool Lorentz te Leiden en het Da Vinci College te Leiden.
- Buro M.A.S.T.E.R voor studie- en huiswerkbegeleiding te Noordwijk.
- J.G. van der Most, voor het kritisch beoordelen van de tekst van deze lesmodule.
- De productie van dit lespakket is mede mogelijk gemaakt door de steun van de Stichting Kinderpostzegels Nederland.

© copyright 1997, Kees Putman, Antrocine Productions

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, op welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteur.

De inhoud van deze lesmodule, "Pesten, dat pikken we niet!", sluit aan bij de activiteiten en aanbevelingen van de Landelijke Organisaties LOBO, NKO, OUDERS&COO en VOO, zoals die beschreven staan in de brochure "Pesten op school, hoe ga je er mee om?" (voor informatie zie hoofdstukken 5 en 6).

Het complete lespakket

"PESTEN, dat pikken we niet"

bestaande uit de lesmodule en de video

"PEST"

is te bestellen bij:

Landelijke StichtingTegenZinloosGeweld

Postbus 359

2200 AJ NOORDWIJK

Tel: (071) 367 22 00

Fax: (071) 367 22 01

www.zinloosgeweld.nl

Inhoudsopgave

	Voorwoord	6
1.	Inleiding	7
1.1	Achtergrondinformatie	7
1.2	Lesmodule: 'Pesten, dat pikken we niet'	9
2.	De video	11
2.1	Inhoud en opbouw	11
2.2	Video als hulpmiddel	11
3.	Didactische opzet	13
3.1	Doelstelling	13
3.2	Uitvoering	13
3.2.1	Video	14
3.2.2	Groepsgesprek	15
3.2.3	Na de discussie	17
4.	Vorbereiding	19
5.	Naslagwerken voor docenten	21
6.	Adresgegevens	23
7.	Bijlagen	
	Bijlage 1: Discussievragen en -suggesties	25
	Bijlage 2: Script van de video "Pest"	30
	Bijlage 3: Huiswerk-opdracht	32
	Bijlage 4: Verslag testles groep 8	34
	Over de Landelijke Stichting Tegen Zinloos Geweld	38

Voorwoord

De vele positieve reacties, zowel van de zijde van gebruikers als van deskundigen, hebben tot het besluit geleid om dit lespakket opnieuw uit te brengen. Ik hoop dat het ook in zijn nieuwe vorm nog vele jaren een nuttig hulpmiddel mag zijn in de strijd tegen het pesten.

In deze herziene uitgave is de algemene opzet nog hetzelfde als in de eerste uitgave. Alleen in de volgorde en opbouw van hoofdstukken en tekstdelen zijn een aantal veranderingen en verbeteringen aangebracht. De lijsten van publicaties, adressen van instanties, telefoonnummers en internetlinks zijn uiteraard bijgewerkt, al is het daarbij helaas niet mogelijk om volledig te zijn.

De video "Pest" is onveranderd gebleven.

In deze module vindt u geen wetenschappelijke analyse van het pestprobleem. Wie tabellen, grafieken, modellen of strategieën wil, zal elders moeten zoeken. Achterin deze lesmodule vindt u daarvoor een lijst met literatuursuggesties. Ik beperk mij hier tot de praktische mogelijkheden van het 'anti-pest' lesuur dat u hiermee kunt geven.

De gebruikers van dit lespakket zijn enerzijds mensen die al jaren intensief actie voeren tegen het pesten, maar anderzijds ook mensen die zich er voor het eerst mee bezig houden. Die eersten hebben meestal zelf reeds een aanpak ontwikkeld. De tekst van deze lesmodule is daarom vooral afgestemd op de tweede groep. Hierdoor zijn voor de ervaren pestbestrijders sommige passages wellicht overbodig of te uitgebreid. Ik hoop dat zij er toch iets van hun gading in kunnen vinden.

Opmerkingen of suggesties zijn van harte welkom. U kunt deze sturen naar de Landelijke Stichting Tegen Zinloos Geweld. Het adres vindt u in hoofdstuk 6.

Kees Putman

I Inleiding

Vele kinderen op basisscholen en middelbare scholen lijden bijna dagelijks onder pesten. Klas- en/of schoolgenootjes staan meestal werkeloos toe te kijken; ze lachen mee met de pester of durven niks te doen, bang om zelf gepest te worden. En dat terwijl de rol van de omstanders juist cruciaal kan zijn in het terugdringen van pesten; zij kunnen een buffer vormen tussen de pester en de zondebok. Het is echter moeilijk om kinderen zover te krijgen dat ze ook daadwerkelijk actie gaan ondernemen. Daarom is deze lesmodule gemaakt: om kinderen in de piekleeftijd van het pesten, rond de 11 tot 14 jaar, door een discussie na te laten denken over pesten en hun eigen rol daarin, zodat het pesten vermindert of liever zelfs stopt.

Pesten is een gevoelig onderwerp dat moeilijk klassikaal te bespreken is, zeker als er in de betreffende klas al wordt gepest. De kinderen voelen vaak goed aan om welke klasgenootjes het gaat. Het is dus zaak een veilige sfeer te creëren door het probleem als het ware boven de klas uit te tillen. Een video waarin een pest-casus wordt gepresenteerd is hiervoor een goed middel. De lesmodule bestaat uit deze handleiding en de video "Pest".

Hieronder zal verder ingegaan worden op het fenomeen pesten, zal de precieze insteek van de module uitgelegd worden en zullen de video en de didactische opzet nader toegelicht worden.

De ervaring van de afgelopen jaren leert dat met deze lesmodule, met name aan het begin van ieder schooljaar, een aanzet gegeven kan worden om het pesten in de klas en in de school te verminderen.

1.1 Achtergrondinformatie

Om een discussie goed te kunnen sturen, moeten eerst een paar punten duidelijk omschreven zijn:

Wat is het verschil tussen plagen en pesten?

Plagen en pesten worden vaak door elkaar gehaald. Plagen gaat tussen twee gelijkwaardige partijen. De geplaagde kan zich verdedigen. Het is kortstondig en in principe vrij vriendelijk van aard. Pesten gaat tussen twee ongelijkwaardige partijen; het slachtoffer is zwakker dan de pester en heeft minder macht, waardoor het zich niet of nauwelijks kan verdedigen. Het is meestal een langdurige affaire met een sadistisch karakter.

Wat is pesten?

Pesten is niet alleen lichamelijke, maar ook psychische geweldpleging. Een overbekend voorbeeld van lichamelijke geweldpleging is dat het slachtoffer buiten school wordt opgewacht en dan een pak slaag krijgt. Het zal duidelijk zijn dat als dit regelmatig gebeurt, er tevens sprake is van psychische geweldpleging, door de voortdurende angst waarin het slachtoffer leeft.

Psychische geweldpleging kan erger zijn dan lichamelijke geweldpleging. Telefoonterreur, beledigen, chanteren of doodzwijgen, kan een slachtoffer tot uiterste wanhoop drijven. Psychische geweldpleging is vaak nauwelijks zichtbaar en daarom

moeilijker te signaleren en te bestrijden. Veel kinderen zien pesten alleen als een lichamelijke kwestie; geestelijk geweld is voor hen geen pesten. Sommige pesters zeggen als ze met hun daden geconfronteerd worden verontwaardigd: “Maar we hebben hem met geen vinger aangeraakt!”

Een gangbare definitie van pesten op school luidt: “Pesten is het systematisch uitoefenen van psychisch of fysiek geweld door één of meer leerlingen ten opzichte van één of meer school- of klasgenoten, die niet (meer) in staat is/zijn zichzelf te verdedigen”.

In voor kinderen begrijpelijke taal zou het omschreven kunnen worden als: “Pesten is een vorm van geweld, waarbij één of meer kinderen, die zich moeilijk kunnen verdedigen, worden getreiterd door één of meer sterkere kinderen”.

Waarom pesten kinderen elkaar?

Het ene kind pest omdat het wil voorkomen dat het zelf zondebok wordt; het is vooral bang. Anderen doen het omdat ze er beter van denken te worden; ze krijgen bijvoorbeeld een beloning van iemand als ze het doen (snoep e.d.). Of ze denken dat het stoer is om iemand te pesten. De invloed van gewelddadige tv-programma's en computerspelletjes kan ook niet uitgesloten worden.

Over het algemeen ontstaat pesten vaak uit frustratie. Frustratie omdat de kinderen de klas onveilig vinden door machtsverschillen, of omdat de rollen in de klas niet vastliggen. Ook kan het veroorzaakt worden doordat leerlingen onzorgvuldig met elkaar omgaan; in dat geval liggen de gedragsnormen in de klas allesbehalve vast. Autoritair gedrag van leerkrachten kan ook frustratie opwekken; de leraar ontzegt de leerlingen zo iedere verantwoordelijkheid of invloed op wat er wel of niet gebeurt. Competitie in de klas kan ook frustratie verhogend werken; wanneer een leerkracht in de klas voortdurend vergelijkingen maakt, geeft dit een agressieve sfeer. Een leerling als een nummer behandelen, bevordert ook frustratie.

Is het klikken als je vertelt dat er gepest wordt?

Nee, dat is geen klikken. Het is het melden van mishandeling. Dat mag en moet! Daarbij moet het zonder meer duidelijk zijn dat een kind, dat het aandurft melding te maken van pestgedrag, kan vertrouwen op discretie en bescherming van de volwassenen. Zelfs als een leerkracht twijfels heeft over de ernst van het pesten moet de zaak serieus genomen worden. Een kind kan immers anders waarnemen en beoordelen dan volwassenen. Voor een kind kan iets bloedserieus zijn wat voor volwassenen minder belangrijk lijkt. Bovendien gaan er in de kinderwereld heel wat dingen om waar volwassenen geen zicht op hebben.

Openlijk pesten kan een uit de hand gelopen plagerij zijn. Hoe gemener en geraffineerder het pesten, hoe meer het buiten het zicht van volwassenen gebeurt. Als men concludeert dat het in een bepaald geval wel meevalt met de ernst van het pesten, moet men er voor waken dat kinderen zich belachelijk gemaakt voelen. Ze zullen anders de neiging hebben verder hun mond te houden als ze gepest worden. Bovendien zou het niet de eerste keer zijn dat een volwassene achteraf gezien een situatie in alle oprechtheid toch verkeerd beoordeeld had.

De bovengenoemde punten komen steeds weer in discussies naar voren en worden soms als excuus gebruikt bij pestgedrag: “Dat was geen pesten juf, maar plagen”. Of “Je mag

toch niet klikken!” Onvoorbereid sta je dan als leerkracht met de mond vol tanden. Beoordelen van een situatie blijft mensenwerk. Bewijzen zijn dikwijls nauwelijks aan te dragen. Ook een in elkaar getrapte fiets zegt niets concreets als de daders niet op heterdaad betrappt zijn. Toch is het van belang het probleem uiterst serieus aan te pakken. De schadelijke gevolgen voor mensen door pesten, zowel lichamelijk als geestelijk, zijn te groot om er luchtig overheen te stappen.

Wie zijn er allemaal bij het pesten betrokken?

Er worden bij pesten meestal 5 groepen betrokkenen onderscheiden:

de gepesten (slachtoffers/zondebokken)

de pesters

de zwijgende middengroep

de leerkrachten

de ouders

In deze les wordt er vooral geconcentreerd op de zwijgende middengroep. Dit is geen homogene groep. Sommige kinderen in die categorie horen bijna tot de zondebokken, anderen zijn meelopers die soms zijdelings met de pesters mee lachen. Het is een groep die wel genoemd wordt, maar die verder meestal buiten beschouwing wordt gelaten. De aandacht richt zich gewoonlijk vooral op de vier beter herkenbare groepen: gepesten, pesters, ouders en leerkrachten. Hiermee wordt onderschat hoeveel de zwijgende middengroep kan bijdragen aan de oplossing van het pestprobleem, namelijk door middel van sociale controle. Als die grote groep de mond opendoet, het pesten signaleert en veroordeelt, kan dat een belangrijke aanvulling zijn op de inspanningen van leerkrachten en ouders. Het zijn vooral leeftijd- en klasgenoten die het pesten zien gebeuren en een buffer kunnen vormen tussen de pesters en hun slachtoffers.

Dit lespakket is speciaal ontwikkeld om de zwijgende middengroep te mobiliseren.

1.2 Lesmodule: Pesten, dat pikken we niet.

Het gaat in deze les om de zwijgende massa kinderen die het pesten ziet gebeuren, maar zich afzijdig houdt: de omstanders, de zwijgende middengroep. Het is belangrijk deze grote groep te benaderen. Dat zwijgen heeft namelijk een onbedoeld gevolg: het geeft de pesters de gelegenheid ongestoord door te gaan met pesten. De les richt zich, indirect, ook op de pesters en hun slachtoffers. Ook zij kunnen zich door deze lesmodule bewuster worden van hun gedrag en de ontstane situatie.

Een eerste voorwaarde om pestgedrag te verminderen is het gedrag bespreekbaar maken. Als kinderen in hun groep vrijuit kunnen spreken, wordt het voor pesters vaak moeilijker om ongehinderd door te gaan met pesten.

Praten over pesten in een vroeg stadium, bijvoorbeeld aan het begin van een schooljaar, kan voorkómen dat ongemerkt een snel escalerende situatie ontstaat, die dramatische

gevolgen heeft en om pijnlijke oplossingen vraagt. Ook hier geldt het principe 'voorkomen is beter dan genezen'.

Maar hoe krijg je leerlingen zover dat ze werkelijk geïnteresseerd in discussie gaan? Er zijn begaafde docenten die de gave hebben een klas met enkele inspirerende, welgekozen woorden zo te beïnvloeden, dat in het groepsgesprek de vonken eraf vliegen. Maar de meeste docenten zijn 'gewone' leerkrachten, die adequate hulpmiddelen en technieken goed kunnen gebruiken. Daarom is deze lesmodule als leidraad ontwikkeld.

2 De Video

2.1 Inhoud en opbouw

De verhaallijn van de video is als volgt: de verteller, een jongen van ongeveer 11 jaar oud, praat over een vriend die is verhuisd omdat hij gepest werd op school. Die vriend vroeg aan hem of hij niks over het pesten wilde vertellen aan ouders of leraren, zelfs niet toen de vriend door het pesten zijn pols brak. De jongens zien elkaar steeds minder vaak. Als de vriend probeert zelfmoord te plegen, krijgt de verteller hiervan de schuld, omdat hij niet meer kwam spelen. 'Maar wat had ik dan kunnen doen?', vraagt hij zich af...

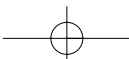
In de video komt vooral de rol van de getuigen naar voren: de klas- en schoolgenootjes van de zondebok. Zij zitten met een dilemma: vertellen aan ouders of docent tegen de wil van het klasgenootje in, en daarmee jezelf ook in gevaar brengen, of niks doen met het risico dat het pesten uit de hand loopt.

De video laat ook duidelijk zien dat pesten uit de hand kan lopen voordat je het door hebt: in het begin komt het nog niet zo erg op je over. Maar waar ligt de grens tussen 'niet zo erg' en 'erg genoeg om in te grijpen'? In het verhaal wordt vooral ingegaan op de omstanders, maar indirect komen ook de pesters en slachtoffers naar voren. Pesters zien bijvoorbeeld wat pesten met iemand kan doen en kunnen zich bewust worden van hun eigen rol in het geheel. Slachtoffers of zondebokken zien dat ze niet de enige zijn die gepest worden en dat er kinderen zijn die met hen meevoelen.

2.2 Video als hulpmiddel

De video Pest is een hulpmiddel dat de kinderen aanzet tot nadenken en discussiëren. Door de lengte van slechts 6 minuten hebben zelfs de meest onwillige leerlingen nauwelijks de tijd om hun aandacht te laten verslappen. Het verhaal is ongecompliceerd en direct gehouden. Er zijn geen overbodige details. Zelfs kleur is weggelaten om de aandacht niet van de kern van het probleem af te leiden. De benadering is affectief, waardoor leerlingen zich emotioneel betrokken voelen. Beelden van pesten zijn vermeden. De voorbeelden van pestgedrag in video's, die bedoeld zijn om als afschrikwekkend voorbeeld te dienen, leiden soms tot lachen en schouderophalen. Er zijn leraren die dat soort video's met pestscènes bewust niet vertonen, omdat ze gemerkt hebben dat hun leerlingen ervan genieten en ze zelfs imiteren. Een lerares merkte daar nuchter over op: "Ze willen gewoon bloed zien". In de video wordt niet geanalyseerd. Alle elementen daarvoor zijn aanwezig, maar het analyseren is hier de taak van de toeschouwers. Er worden slechts klemmende vragen opgeworpen, die dienen als hindernissen die in een discussie genomen moeten worden. Door het open en emotionele einde blijven de kinderen met de onbeantwoorde vraag zitten: "Wat zou ik zelf gedaan hebben in die situatie?"

Een moeilijkheid is het feit dat leerlingen zich meestal niet graag blootgeven in een discussie waarin de eigen actuele situatie aan de orde is. De angst om door de pesters opgemerkt te worden als iemand met een afwijkende mening ligt daar meestal aan ten grondslag. De wetenschap dat je later gepakt wordt, snoert menige leerling de mond. Durven echter kinderen hun mond open te doen, dan wordt de kans op wraakneming minder naarmate hun aantal groter wordt. Maar ja, wie neemt het risico om als eerste de nek uit te steken?

Door via de video een willekeurige casus te introduceren, wordt een veiliger klimaat geschapen om in te discussiëren. De leerlingen kunnen refereren aan de in de film getoonde problemen. Er hoeft niet 'op de persoon' gespeeld te worden. Na enige tijd kan de discussie zich op een natuurlijke wijze richten op de eigen situatie, zonder dat er een 'schuldige' aan te wijzen is. Op ieder moment kan er, door leraar of leerling, weer veilig teruggegrepen worden naar het verhaal van de video.

Er is geopperd dat de verwijzing in de video "Pest" naar een poging tot zelfmoord misschien te dramatisch is voor de doelgroep: kinderen in groep 7, 8 of de brugklas. We moeten helaas constateren dat heel wat gepeste kinderen toegeven wel eens aan zelfmoord gedacht te hebben. De gruwelijke waarheid is dat (pogingen tot) zelfmoord ook echt gebeuren als resultaat van pesterijen door leeftijdgenoten. Een film die het onderwerp zelfmoord uitgebreid behandelt zou voor een groot deel van de doelgroep waarschijnlijk te zwaar en te bedreigend zijn. In de video Pest wordt de poging tot zelfmoord een enkel moment genoemd, maar verder niet meer aangehaald of uitgediept. Meteen daarna ligt het zwaartepunt op de machteloosheid en het schuldgevoel van de jongen die in de video over zijn problemen vertelt.

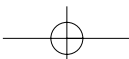
In de testlessen tijdens de ontwikkeling van dit lespakket bleken de leerlingen er geen moeite mee te hebben. Een jongen die zelf gepest was, refereerde heel kalm aan het verhaal met de woorden: "Ik zou zeker geen poging tot zelfmoord gedaan hebben zoals in de video".

Waarschijnlijk realiseren zij zich op hun leeftijd, gelukkig, nog niet de volle omvang van de ellende rond zelfmoord. Toch is het mogelijk dat er, zelfs na slechts een enkele korte opmerking over een poging tot zelfmoord, emotionele reacties in de klas zijn van kinderen die iets meegemaakt hebben. Vooral als dit onverwacht gebeurt, is het niet gemakkelijk hier onmiddellijk goed op in te spelen. Twee dingen zijn op zo'n moment van belang:

- allereerst troosten en het sussen van de gemoederen;
- daarna rustig laten uitpraten en een sfeer van veiligheid en geborgenheid scheppen.

Wellicht is een dergelijke situatie niet het geschikte moment om meteen het groepsge-sprek te starten. Dat zal misschien zelfs tot een volgende les moeten wachten. Het is hoe dan ook van belang steeds de emoties en reacties van de kinderen in de gaten te houden en open te staan voor signalen die een aanwijzing kunnen zijn voor problemen.

Een videoband is helaas nooit een garantie voor een goed en waardevol gesprek over pesten, maar met deze video is de kans groter dat leerkrachten hun klas openhartig en gedreven aan het praten krijgen over dit gevoelige onderwerp.

3 Didactische opzet

3.1 Doelstelling

Kerdoel: het pesten onder de leerlingen van groep 7, 8 en de brugklas zoveel mogelijk terugdringen of in elk geval verminderen.

Lesdoelen:

De leerlingen moeten na afloop van de les in staat zijn (voor zichzelf) hun eigen positie in pestsituaties onder woorden te brengen.

De leerlingen die tot de zwijgende middengroep behoren, moeten zich bewust worden van de macht die zij gezamenlijk, als groep, in pestsituaties hebben. Deze bewustwording komt tot uiting in de wijze waarop zij zich daarover uitspreken.

De leerlingen die gepest worden moeten zich realiseren dat zij niet alléén staan als zij leeftijdgenoten uit de zwijgende middengroep aanspreken.

De pesters moeten zich realiseren dat hun gedrag niet stoer, maar juist laf en wreed is.

Lesinhoud:

Het in zich opnemen van de informatie uit de video.

Het discussiëren over het verhaal van de video.

Voor zover mogelijk, het beschrijven van de eigen situatie.

Het discussiëren over mogelijkheden van de klas of enkele leerlingen om het probleem aan te pakken.

3.2 Uitvoering

Tijdsindeling

Het is voor de effectiviteit van de les nuttig om van tevoren te bepalen hoeveel tijd u wilt besteden aan diverse onderdelen.

Bijvoorbeeld:

<i>Binnenkomen:</i>	<i>5 minuten</i>
<i>Video:</i>	<i>7 minuten</i>
<i>Kring vormen:</i>	<i>2 minuten</i>
<i>Groepsgesprek:</i>	<i>30 minuten</i>
<i>Afsluiting:</i>	<i>3 minuten</i>
<i>Klas verlaten:</i>	<i><u>3 minuten</u></i>
<i>Totale tijd:</i>	<i>50 minuten</i>
<i>Effectieve lestijd:</i>	<i>40 minuten</i>

De les bestaat uit een aantal hoofddeelten: inleiding, de vertoning van de video Pest, het groepsgesprek en de afsluiting, waarbij het vervolg door het verdere schooljaar heen centraal staat. Hierbij kan de volgende lijn aangehouden worden:

1. Inleiding

De les begint met een vraag (probleemstelling) vooraf. Bijvoorbeeld: "Wat zou jij doen als je vriend of je vriendin gepest wordt, maar niet wil dat jij er thuis of op school iets van zegt tegen ouders of de leerkracht." Laat de kinderen kort antwoord geven, of laat ze er alleen even over denken en vertoon dan de video. De vraag komt later terug.

2. Video en groepsgesprek

De les vervolgt met de op video nagebootste werkelijkheid, om aansluiting te zoeken bij de praktijk. De geboden informatie moet verwerkt worden. Las een korte pauze in na de video zodat de kinderen kunnen nadenken. Zet bijvoorbeeld ondertussen de stoelen in een kring. Start vervolgens de discussie met een vraag als: “De jongen had een probleem, hè?” Hierbij worden de volgende activiteiten verwacht van de leerlingen: gedachten ordenen, onder woorden brengen van gedachten, meningen formuleren en naar voren brengen in de groep, ideeën uitwisselen en standpunten innemen.

De voorkennis over pesten die u als leerkracht al heeft, wordt aangevuld met informatie uit dit lespakket ‘Pesten, dat pikken we niet’ en bijvoorbeeld de brochure ‘Pesten op school, hoe ga je er mee om?’

Het is aan de docent om tijdens de discussie goed te luisteren, formuleren, vergelijken, antwoorden, vragen, notities te maken en te concluderen.

3. Afsluiting en vervolg

Reflecteer aan het eind van de les samen op het besprokene, en probeer concrete conclusies te trekken. Grijp ook na de les regelmatig terug naar hetgeen besproken is en verweef de inzichten uit het groepsgesprek in andere lessen en activiteiten. Alleen wanneer er herhaaldelijk aandacht wordt besteed aan de problematiek, kan de mentaliteitsverandering zich voordoen.

Ter evaluatie kan ervoor gekozen worden om na verloop van een vastgestelde tijd samen met de leerlingen te evalueren, maar het is in ieder geval raadzaam voor de leerkracht om zelf te beoordelen of de les effect heeft gehad. Relevante vragen daarbij zijn: zijn de doelstellingen bereikt? Zo ja, in hoeverre? Zo nee, waarom niet? Wat moet er eventueel veranderd worden in de aanpak?

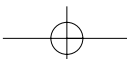
Hieronder zullen de onderdelen ‘video’, ‘groepsgesprek’ en ‘afsluiting’ verder uitgewerkt worden. Het gaat daarbij met name om suggesties hoe u de les aan zou kunnen pakken; u als leerkracht weet natuurlijk het beste welke tactiek aan zal slaan bij de leerlingen. Onderstaande uitspraken dienen dus vooral als leidraad.

3.2.1 Video

Vorbereiding bij de video

Bij binnenkomst moeten de stoelen zodanig opgesteld staan dat alle leerlingen ongehinderd het tv-scherm kunnen zien, bijvoorbeeld in een halve cirkel. Als dat niet het geval is bestaat het risico dat de onruststokers in de klas de slechtst geplaatste stoelen nemen en de voorstelling verstoren. Geef ze geen kans de aandacht, van henzelf en de anderen, te laten verslappen. Probeer hen uit elkaar te plaatsen. Wacht tot iedereen min of meer rustig is. Stel de vraag: “Wat zou jij doen als je vriend of je vriendin gepest wordt, maar niet wil dat jij er thuis of op school iets van zegt tegen ouders of de leerkracht?” Laat de kinderen kort antwoord geven, of er alleen even over denken (de vraag komt later terug).

Het beste is de video voor het begin van de les te laten lopen tot meteen ná de mededeling dat het verboden is de film te kopiëren. Na het starten duurt het toch nog een aantal seconden voor bij iedereen de aandacht op het scherm gericht is. Tegen de tijd dat de titels en de muziek verschijnen, kijkt iedereen naar de tv.

Na het kijken

Wacht na het kijken af tot de eerste leerlingen gaan zitten bewegen en plaats dan een opmerking als: “Nou, die jongen had een probleem hè?” Dit stimuleert de leerlingen tot verwerken van de informatie van de video. Tijdens het in een kring plaatsn van de stoelen kunnen zij er even over denken. Het is mogelijk dat na afloop meteen zeer emotioneel op de video gereageerd wordt. Dan zult u eerst de gemoederen tot bedaren moeten brengen. Misschien is het zelfs nodig om te troosten.

3.2.2 Groepsgesprek

Opstelling

Zet de videoapparatuur aan de kant en vorm een kring. De kring is voor zo'n gesprek een prima opstelling, omdat het de leerlingen weinig kans geeft zich aan de discussie te onttrekken. Iedereen, uzelf inclusief, heeft zo een gelijkwaardige plaats. Orde houden gaat dan meer vanzelfsprekend en u kunt uw aandacht richten op meer inhoudelijke zaken.

Discussie leiden

Probeer de leerlingen niet alleen naar u toe aan het praten te krijgen, maar hen met elkaar te laten discussiëren door het geven van tegengestelde meningen. Hierbij kunt u gebruik maken van de vragen en suggesties in bijlage 1, die speciaal bedoeld zijn om u als gespreksleider extra ondersteuning te bieden.

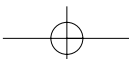
Zoals altijd zijn er enkelen die de boventoon willen voeren. Deze mogen niet de kans krijgen de leiding te nemen. Betrek vooral de zwijgers in het gesprek door hen te prikkelen met vragen waar ze niet alleen ja of nee op kunnen antwoorden. In veel gevallen zullen zij de gepeste zijn of degenen uit de zwijgende middengroep die bang zijn gepest te worden. De luidruchtigen zullen eerder de pesters zijn, die uit een neiging tot zelfbescherming de meningen van anderen proberen te overschreeuwen. Zij kunnen proberen de meelopers uit de zwijgende middengroep op hun hand te krijgen om zo heel 'democratisch' een voor hen veilige meerderheid te vormen.

Het is mogelijk dat het 'veilige' klassengesprek naar aanleiding van de situatie op de video overgaat in een geladen, emotioneel en zelfs bedreigend gesprek over de eigen actuele problemen, met beschuldigingen over en weer.

Vóór alles moet u hierbij bedenken dat u de volwassene bent die het slachtoffer bescherming moet bieden, zelfs als u het kind persoonlijk niet zo mag.

Beschermen kan, afhankelijk van de omstandigheden, bijvoorbeeld door de emoties te remmen en 'de zaken eens rustig op een rijtje te zetten'. Beschermen kan ook door de protesten van de pesters, die zich willen verdedigen, in de kiem te smoren en het slachtoffer rustig uit te laten praten.

U kunt de mening van de zwijgende middengroep vragen om zo de emoties wat te temperen. Een algemene vraag zal in zo'n situatie eerder respons opleveren dan een vraag waarbij een individu zich moeten blootgeven. Bijvoorbeeld: “Hoeveel kinderen hier zijn tegen pesten? Steek je hand maar op.” Het lijkt een domme vraag, maar het geeft de zwijgende middengroep de gelegenheid om massaal, dus veilig, de hand op te steken. Het is niet waarschijnlijk dat iemand van de klas durft te beweren vóór pesten te zijn. Vraag of het hier net zo moet gaan als op de video. Het scheidt in beide gevallen een sfeer van 'Pesten, dat pikken we niet', als u het gesprek zo kunt leiden dat een meerderheid zich tegen het pesten opstelt. Dan staat het gepeste kind niet alleen tegenover de pesters.

U kunt ook overschakelen op “Pesten op school, hoe ga je ermee om?” of één van de andere naslagwerken (zie hoofdstuk 5) en de leerlingen vragen zelf regels tegen het pesten op te stellen. Dat zet ze aan het denken en het brengt de discussie op een minder persoonlijk vlak. Ook het vormen van een groepje dat hulp wil bieden aan het slachtoffer kan een goed plan zijn. Zie hiervoor het boek “Een schreeuw om hulp: de No-Blame-aanpak.”

In elk geval moet u er geen twijfel over laten bestaan dat het slachtoffer u kan vertrouwen en dat u wraakacties absoluut niet zult tolereren.

‘Voor het blok’

Stel nu dat één van de leerlingen tijdens de discussie er in tranen uitgooit dat hij of zij gepest wordt en zich totaal alleen voelt staan. Dan zult u daarop in moeten gaan. U kunt wellicht de pester identificeren en hem of haar op het verkeerde gedrag aanspreken. Dit brengt echter een risico met zich mee. De pester kan zich in een hoek gedrukt voelen of het gevoel hebben dat hij of zij gezichtsverlies lijdt. Dit zou kunnen resulteren in wraakacties. U kunt daarentegen ook proberen om de zwijgende middengroep te mobiliseren om voor de gepeste op te komen. De keuze is aan u. Het is van belang dat u de situatie goed inschat. U zult daarbij de veiligheid van het slachtoffer en degenen die voor hem of haar opkomen, moeten kunnen waarborgen.

Als er kinderen aarzelen zich als individu uit te spreken, dring dan niet aan. Let op de dreiging die van de pesters kan uitgaan. Misschien is het slachtoffer bereid het verhaal op papier te zetten of er onder vier ogen over te praten.

Als nu de situatie ontstaat dat er over en weer beschuldigingen worden gedaan, tussen de middengroep en pesters bijvoorbeeld, dan is van belang dat u zoveel mogelijk redelijk en positief blijft. Geef pestgedrag de status van ondoordacht gedrag dat gecorrigeerd kan worden.

Bedaar onmiddellijk de gemoederen. Voorkom dat er een ordinaire scheldpartij losbarst. Maak duidelijk dat het geen zin heeft anderen te beschuldigen, omdat de groep als geheel voor de oplossing zal moeten zorgen.

Het gesprek stoppen

Mocht u genoodzaakt zijn de discussie om een of andere reden te stoppen, maak dan duidelijk dat het daarmee niet afgelopen is: “Stop maar. Dit is te gek. Op deze manier komen we er niet uit. We gaan dit anders aanpakken!” In zo’n gespannen toestand is het belangrijk zo snel mogelijk daarna, liefst dezelfde dag, gesprekken te organiseren met de leerlingen, waaronder ook de pester(s).

De brochure “Pesten op school, hoe ga je er mee om?” en “Een schreeuw om hulp: de No-Blame-aanpak” geven duidelijke aanwijzingen voor het aanpakken van zulke situaties. Het slachtoffer moet kunnen merken dat er actie ondernomen wordt.

Het resultaat van de pestles zal waarschijnlijk niet meteen aan het eind van de discussie zichtbaar zijn. Het denkproces is in gang gezet en het kan enige tijd duren voor er sprake is van mentaliteitsverandering. Belangrijk is dat de kinderen samen praten en denken over het pesten, niet dat ze het daar ter plekke over alles met elkaar en met u eens zijn.

3.2.3 Na de discussie

Aansluitend op de discussie, of anders in de eerstvolgende les over pesten, kunt u de leerlingen vragen zelf regels tegen het pesten op te stellen. Daarbij is de brochure "Pesten op school, hoe ga je er mee om?" van de Landelijke Organisaties LOBO, NKO, OUDERS&COO en VOO een adequate handleiding, waarin de verschillende facetten van het pestprobleem belicht worden. Het belang van het zelf laten opstellen van regels is dat de leerlingen hierdoor gestimuleerd worden dieper over het pestprobleem na te denken. In de vorm van een pestprotocol kunnen de regels worden vastgelegd.

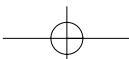
Nadat de les over pesten is afgerond is het van belang dat het onderwerp pesten op de agenda van de klas en/of school blijft staan. De huiswerksheet in bijlage 3 kan u daarbij van pas komen. De kinderen wordt gevraagd om de hoofdpunten uit de les nog eens op te schrijven. Op deze manier kunnen ze steeds hun eigen oplossing voor pesten bij zich dragen. Een goede nazorg is dus erg belangrijk om een mentaliteitsverandering te veroorzaken. Nazorg is onder andere het blijven voeden van de gedachte dat pesten verkeerd is en niet mag. Ook de leerlingen in de zwijgende middengroep zullen voortdurend opgepept moeten worden, zodat ze meer en meer in hun eigen kracht gaan geloven. Het samen formuleren van oplossingen voor het pest-probleem en het evalueren van de resultaten zijn hiervoor goede middelen. Iedereen, inclusief de pesters, is op deze manier op een actieve manier bezig om pesten te stoppen en in de toekomst te voorkomen. De nazorg houdt dus nooit op. Pesten is een probleem, dat ieder schooljaar weer aan de kaak gesteld moet worden.

Een andere actieve manier van nazorg is het project 'KidsTegenGeweld' van de Landelijke StichtingTegenZinloosGeweld. Dit project staat volledig in het teken van kindparticipatie. De Stichting wil hiermee bereiken dat kinderen niet alleen bewust nadenken over de problematiek rond pesten, agressie en geweld, maar ook op hun eigen wijze proberen dit tegen te gaan. Als het gaat om pesten, worden groepjes leerlingen, zogenaamde KidsTeams, gestimuleerd om als buddy op te treden voor gepeste medeleerlingen. Deze kinderen kunnen bij het KidsTeam terecht voor een luisterend oor of zelfs aansluiting. Zo staan ze nooit alleen. Als u meer wilt weten over KidsTegenGeweld kunt u contact opnemen met de LSTZG (voor contactgegevens zie pagina 23).

Voor de nazorg is de eerder genoemde brochure van de Landelijke Organisaties LOBO, NKO, OUDERS&COO en VOO "Pesten op school, hoe ga je er mee om?" een goede leidraad, die in stappen en met gedegen adviezen de weg wijst naar een effectieve aanpak van het pestprobleem. De brochure behandelt de activiteiten tegen het pesten op verschillende niveaus en biedt tevens het pestprotocol ter ondertekening.

Leerkrachten en ouders

Scholen kunnen door middel van deze lesmodule onomwonden en actief stelling nemen tegen het pesten. Maar ook de ouders kunnen hun steentje bijdragen. Samenwerking tussen ouders en leerkrachten kan leiden tot een creatieve aanpak van het pestprobleem, zoals blijkt uit het volgende voorbeeld: Een meisje werd op school zo gepest dat haar ouders besloten haar naar een andere school te laten gaan. Ze had een bril met, vanwege de hoge sterkte, zeer dikke glazen, die ook op de nieuwe school onmiddellijk tot vervelende momenten aanleiding gaf. Bovendien was ze zo'n kind dat in sociaal opzicht niet tot de soepele, populaire types behoorde. De situatie was dus al snel weer precies zoals op de vorige school. Vragen om ermee op te houden hielp niet. De leerkracht kreeg er geen vat op. Het pesten ging door.

Toen de moeder hoorde dat er op school nog enkele vrijwilligers nodig waren voor een project waarin verschillende beroepen aan de orde zouden komen, ging ze naar de lerares van haar dochter. Ze bespraken de mogelijkheid om tegelijkertijd iets aan het pestprobleem te doen. Ze besloten dat de moeder zelf met een groepje, bestaande uit de voornaamste pesters en haar dochter, naar een haar bekende opticien zou gaan. Tijdens het bezoek vroeg ze quasi terloops aan de betrokken opticien, of hij met al die losse glaasjes ook een bril kon maken waardoor je kon zien wat haar dochter zonder bril zag. Dat was geen probleem. Eén voor één mochten de kinderen de 'jampotbril' opzetten. Ze wisten niet hoe snel ze het ding weer af moesten zetten, want ze kregen er acuut hoofdpijn van. De opticien legde hen uit dat hun klasgenootje zonder bril altijd zo'n zelfde hoofdpijn zou hebben en bijna niets zou kunnen zien. De confrontatie werkte. Waar woorden geen begrip wekten was een slim opgezette demonstratie overtuigend. Een regelrechte "eye-opener". Het pesten was over.

Het is van groot belang dat samenwerking tussen ouders en leerkrachten behouden blijft, bijvoorbeeld tijdens ouderavonden met 'pesten' als thema, of door een aparte commissie op te richten waarin 'veiligheid op school' centraal staat. Tijdens de bijeenkomsten kunt u ook gebruik maken van dit lespakket; u zult zien dat de video "PEST" onder volwassenen net zoveel discussie kan oproepen als bij hun kinderen. U als leerkracht kunt ook creatief te werk te gaan. Een rollenspel, poppenkast, liedjes maken of posters ontwerpen en die presenteren aan ouders, zijn enkele van de meest voor de hand liggende mogelijkheden. Actuele gebeurtenissen kunnen ook goede aanknopingspunten bieden voor een creatieve anti-pesten actie.

4 Voorbereiding

Waar de docent aan moet denken voor hij/zij aan de les begint:

Waarom geef ik een les over pesten?

Wat wil ik bereiken?

Wat moeten de kinderen minimaal van deze les leren?

Welke specifieke gegevens uit de school- en leefwereld van de kinderen kan ik gebruiken om de discussie te leiden?

Hoeveel tijd is beschikbaar?

Welke maatregelen moet ik nemen voor het uitvoeren van de anti-pestles en de inrichting van de discussieplaats?

Hoe groepeer ik de leerlingen voor de video? En voor de discussie?

Hoeveel inleiding geef ik?

Met welke eerste vraag daag ik ze uit?

Hoeveel tijd geef ik de verschillende facetten van het probleem?

Geef ik de discussie de vrije loop, of probeer ik er een vooraf bepaalde lijn in te brengen die leidt naar de gewenste conclusies?

Met welke verschillen tussen kinderen moet en wil ik rekening houden?

Heeft dat consequenties voor de organisatie en de inhoud van de discussie?

Op welke uitingen of reacties moet ik bijzonder alert zijn?

Hoever laat ik leerlingen gaan?

Heb ik mogelijkheden om kinderen tijdens de discussie extra aandacht of bescherming te geven?

Wat doe ik als de sfeer tot het einde toe negatief blijft? Formuleer ik dan zelf de gewenste anti-pesthouding, of laat ik ze in hun negatieve houding volharden?

Hoe sluit ik de discussie af?

Is er directe nazorg mogelijk?

Hoe ga ik na of, en in hoeverre, de doelstellingen gehaald zijn?

Wat doe ik als de doelstellingen niet of slechts gedeeltelijk gehaald zijn?

Hoe blijf ik de kinderen motiveren om iets tegen het pesten te blijven doen?

Ter evaluatie:

Was de organisatie goed? En de opstelling?

Praatte ik zelf niet teveel?

Gaf ik de zwijgers en de grote monden voldoende inbreng in de discussie?

Corrigeerde ik degenen die de les wilden verstoren voldoende?

Gaf ik de slachtoffers voldoende bescherming? Hoe reageerden ze daarop?

Zat er voldoende lijn in de discussie? Ging het diep genoeg?

Waren er heldere conclusies? Bleef er veel twijfel?

Heb ik voldoende gelet op de noodzaak tot nazorg?

5 Naslagwerken voor docenten

Boeken en brochures over pesten voor leerkrachten:

Niet bang voor geweld: initiatieven tegen afzijdigheid.

(met name de hoofdstukken 16 en 26).

Tinga, K (2003).

ISBN: 9052639876

Een schreeuw om hulp: de No-Blame-aanpak bij pesten.

Robinson, G., Maines B. (2003).

ISBN: 9054613432

Bullying and victimization at school.

Camodeca, M. (2003).

ISBN: 9076805075

Pesten op school: hoe ga je daarmee om?

VOO (2003).

Te downloaden op de internetsite van VOO: www.voo.nl

Kinderen en pesten: wat volwassenen ervan moeten weten en eraan kunnen doen.

Van der Meer, B. (2002).

ISBN: 9021536250

Pesten op school: lessuggesties voor leerkrachten.

Van der Meer, B. (1997).

ISBN: 9023232399

Internetsites:

www.kennisnet.nl

De internetorganisatie voor het onderwijs met diverse informatie per doelgroep en thema.

www.vredeseducatie.nl

Ondersteuning bij werken aan 'vrede' in de breedste zin van het woord.

www.zinloosgeweld.nl

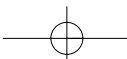
De site van de Landelijke Stichting Tegen Zinloos Geweld met diverse projectmogelijkheden voor scholen op het gebied van pesten, agressie en geweld.

www.kidstegengeweld.nl

Informatie over Kids Tegen Geweld, Kids Teams, ideeën voor acties die kinderen zelf kunnen ondernemen om pesten, agressie en geweld tegen te gaan.

www.laks.nl

Belangenbehartiger voor en door scholieren.

www.minocw.nl

De site van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.

www.pesten.net

Alles over pesten voor leerlingen, leerkrachten, ouders, etc.

www.pestweb.nl

Onderdeel van APS; informatie over pesten voor leerlingen, leerkrachten en ouders.

www.lsp-preventie.nl

Informatiesite van het Trimbos Instituut.

www.stichtingstophetpesten.nl

Particuliere stichting.

www.voo.nl

Website van de Vereniging voor Openbaar Onderwijs, de belangenorganisatie voor het openbaar onderwijs.

6 Adresgegevens

Kindertelefoon 0800 – 0432 (gratis), iedere dag bereikbaar tussen 14 – 20 uur

Oudertelefoon 0800 – 5010 (gratis), op schooldagen bereikbaar tussen 10 – 15 uur

Docenten helpdesk 030 – 285 66 16, op schooldagen bereikbaar tussen 10 – 14 uur

Hulplijn Pestweb 0800 – 282 82 80 (gratis), op schooldagen bereikbaar tussen 14 – 17 uur

Landelijke Stichting Tegen Zinloos Geweld

Postbus 359

2200 AJ Noordwijk

T. (071) 367 22 00

F. (071) 367 22 01

E. stop@zinloosgeweld.nl

www.zinloosgeweld.nl

www.kidstegengeweld.nl

Bijlagen

Bijlage 1 Discussievragen en suggesties

Het is niet waarschijnlijk dat u vragen keurig in een vooraf gekozen volgorde kunt stellen. U zult ter plekke in moeten spelen op de reacties van de leerlingen. Daarom is het belangrijk de hieronder staande vragen en de suggesties vooraf te bestuderen, zodat u er vlot mee kunt werken. Vindt u het volgen van de lijst te schools, dan heeft u natuurlijk de volle vrijheid om uw eigen creativiteit te gebruiken. Bijvoorbeeld: in een rollenspel kan het verhaal van de video vanuit andere gezichtspunten nagespeeld worden.

Het is onmogelijk hier een definitieve vragenlijst te presenteren. De onderstaande vragen zijn naar voren gekomen uit de testlessen die voor de ontwikkeling van deze lesmethode gehouden zijn. Zij dienen slechts als basis voor uw eigen vragenlijst. In bijlage 4 vindt u ook het verslag van een testles, waaruit u mogelijk nog meer vragen kunt putten.

Al doende zult u ongetwijfeld steeds nieuwe vragen vinden, waarop u samen met de leerlingen een antwoord zult moeten zoeken.

Vragen en suggesties

Had de jongen in deze video toch iets moeten zeggen, ondanks dat hij van zijn vriend zijn mond moest houden?

Probeer erachter te komen in hoeverre en tot welke prijs de leerlingen zich door een belofte gebonden voelen. Vraag op welk moment in de video de jongen toch had moeten praten, ondanks dat hij niets mocht zeggen van zijn vriend.

Reik momenten aan:

- Was dat bij het gepakt worden achter het fietsenhok
- Het kapot trekken van de jas
- Het in elkaar trappen van de fiets
- Het van het duin afgooien
- Het niet meer over straat durven gaan
- Had hij er meteen iets van moeten zeggen

Wij weten nu hoe het afliep op de video, maar dat weet je in het gewone leven niet.

Wanneer denk je dat je in je eigen dagelijkse leven wat zou hebben gezegd, zonder dat je weet hoe het afloopt?

Prikkel de leerlingen door te zeggen dat ze makkelijk praten hebben.

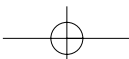
Wie zou er echt wat zeggen?

Als je ziet dat er gepest wordt, maar je houdt je mond, ben je dan op een bepaalde manier ook schuldig aan pesten?

Vraag naar wat de leerlingen onder schuldig verstaan. Is dat alleen als je iets doet, of ook als je iets niet doet? Is medeschuldig ook schuldig?
(vergelijk het massaal toekijken terwijl iemand verdrinkt)

Is de jongen in de video schuldig aan wat er gebeurd was?

(De moeder van Mark zei van wel.) Wijs de leerlingen erop dat de moeder in de video overstuur was, maar dat zijzelf in de klas zich nu in alle rust een oordeel kunnen vormen.

Waarom zeggen kinderen uit de klas niets als ze zien dat er gepest wordt?

Meestal zal het angst zijn om in een vervelende situatie betrokken te raken. Men vreest wraakacties van de pesters. Er is de angst zelf ook een slachtoffer te worden. Soms hebben kinderen gewoon niet door hoe gemeen het pesten is, omdat het stiekem gebeurt, zoals bijvoorbeeld seksuele intimidatie. De klasgenoten merken dan wel een bepaalde spanning, maar weten verder niet wat ze er mee zouden kunnen doen.

Wat doe je als het niet je vriendin of je vriend is, maar gewoon een ander kind?

Zeg je het dan wel of niet?

Informeer of ze het eigenlijk niet gemeen vinden om dan niets te zegen. Dat kind lijdt er immers net zo goed onder.

Of willen ze geen risico lopen voor iemand die geen vriend of vriendin is?

Waarom zegt het slachtoffer zelf niets over het pesten?

Wijs erop dat naast de voor de hand liggende angst voor de pesters er ook schaamte is; niet over je vernedering willen praten. Ook kan een slachtoffer de ervaring hebben dat er niet of nauwelijks serieus geluisterd wordt. Zo iemand voelt zich dan door iedereen in de steek gelaten en kan besluiten om verder maar te zwijgen, in de hoop dat het vanzelf over gaat. Veel slachtoffers zijn te angstig om nog een oplossing te zien.

Wat is pesten eigenlijk?

Laat de leerlingen zelf een definitie verzinnen. Geef dan ter overweging de definitie: "Pesten is een vorm van geweld, waarbij het gaat om het treiteren door sterkere leerlingen, van één of meer leerlingen die zich niet of nauwelijks kunnen verdedigen."

Is het klikken als je vertelt dat er gepest wordt?

Wijs op de ernst van verschillende situaties: bij een bankoverval bel je de politie.

Maar moet je de juffrouw of de meester ook vertellen dat er eentje stiekem zit te snoepen? Pesten is iemand kwaad doen. Dat moet je melden.

Je hebt pesters, je hebt kinderen die gepest worden, en de rest, de groep daar tussenin. Tot welke groep hoort de jongen in de video?

Laat de leerlingen een naam voor de 'tussenin groep' verzinnen (daar benoemen ze zichzelf mee). Vertel daarna eventueel over de officiële term "zwijgende middengroep", maar toon waardering voor de naam die ze zelf verzinnen. Gebruik hem.

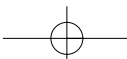
Welke denken jullie dat de grootste groep is?

Vergelijk de klas met de maatschappij. Er zijn in verhouding maar weinig criminelen en weinig slachtoffers. De grootste groep zit daar tussenin.

Waarom heet die tussenin groep de 'zwijgende' middengroep?

Vergelijk de groep met het maatschappelijk fenomeen van de 'zwijgende' meerderheid. Denk je dat het zou helpen als al die kinderen die niets zeggen nu eens allemaal samen hun mond opendoen?

Hier kan de angst voor de sterkte en de gemeenheid van de pesters de kop op steken. De antwoorden zijn dan negatief: "Dat helpt toch niks. Ze lachen je gewoon uit". Probeer de sfeer naar positief om te buigen door het samendoen te benadrukken. Maak het gesprek

eventueel minder persoonlijk door een meer hypothetische vraagstelling: "Als in een groep..." Geef als voorbeeld in je eentje een auto, die zonder benzine staat, een heuvel opduwen naar een benzinepomp. Dat lukt niet. Met z'n vijftien of twintigen is dat geen probleem. Of de aanleg van het Panamakanaal, het Suezkanaal, het Noord-Hollands Kanaal en de piramides. Dat leek allemaal onmogelijk. Het idee van 'samen sterk' moet groeien. De leerlingen moeten de kracht van hun groep gaan waarderen en zich verantwoordelijk gaan voelen.

In de weken en maanden na deze les moet daar regelmatig op teruggekomen worden.

Als jij zelf gepest werd, hoe zou jij het dan vinden als je door een hele groep klasgenoten beschermd werd tegen pesters?

Hiermee staan de leerlingen even in de schoenen van de slachtoffers. Probeer het zich in een ander verplaatsen te benadrukken.

Tot welke groep hoor je als je wel eens meedoet met pesten?

Geef aan dat sommige meelopers alleen maar meedoen om zelf niet gepest te worden.

Als er genoeg kinderen uit de klas zeggen dat de pesters moeten stoppen, welke kant denk je dat de meelopers dan zullen kiezen?

Wijs op het 'mee-' van meelopers. Die kiezen voor de veilige weg, de grootste groep. Ze willen dikwijls helemaal niet schuldig zijn aan pesten, omdat ze het eigenlijk best zielig vinden.

Wat vind je van de titel van deze les: "Pesten, dat pikken we niet".

Vraag of ze een betere titel kunnen verzinnen. Dat zet hen aan het denken over de inhoud. ("We pikken het niet": wij-gevoel, samen verantwoordelijk.)

Denk je dat het helpt om tegen de juffrouw of de meester te zeggen dat er gepest wordt?

Blijf zo neutraal mogelijk. Ga u vooral niet verdedigen als het antwoord negatief is. Vraag alleen waarom. Het antwoord kan verrassend zijn.

Denk je dat het helpt om het tegen je ouders te zeggen?

De kans is groot dat de leerlingen daar niets in zien. Vraag naar het waarom en of het echt nooit helpt.

Tegen wie moet je het zeggen als je het gevoel hebt dat je leraar of je ouders niet echt naar je luisteren?

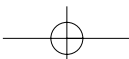
Als het antwoord 'niemand' of 'weet ik veel' is, kunt u vragen of ze het dan maar zo willen laten, terwijl ze zien wat er aan de hand is. Wijs op de afloop van de video. Niets zeggen of doen geeft ook schuld en ellende.

Geef een hint in de richting van de speciale vertrouwenspersoon op school. Heeft uw school die al? Weten de leerlingen (en hun ouders) dat? Denk ook aan hulp van hun leeftijdsgenoten van de zwiigende middengroep, het schoolhoofd, de mentor, de decaan, de onderwijstelefoon of kindertelefoon (voor telefoonnummers, zie hoofdstuk 6), of in sommige gevallen ook de huisarts.

Waarom wordt er gepest?

Wijs op verschillende motieven, zoals pesten om zelf niet gepest te worden, of pesten uit kwaadheid omdat je zelf thuis of ergens anders gepest of mishandeld wordt.

Dat stelt niet alle pesters op één lijn met diegenen die het door een psychische ziekte uit

machtswellust of voor het sadistisch genoeg doen. Sommige pesters kunnen zich zo bewust worden van hun motieven, wat tot gedragsverandering kan leiden.

Er zijn leerlingen die beweren dat sommige kinderen er gewoon “om vragen” gepest te worden. Wordt dit gebruikt om pesten goed te praten?

Niemand vraagt erom gepest te worden. Het is zonder meer een vooroordeel. Als je een bril draagt of stottert is dat geen ‘vragen’ om gepest te worden. Vraag de leerlingen om voorbeelden van aanleidingen: kleding, bril, andere sociale achtergrond, lichamelijke afwijkingen, haardracht, kleur, intelligentie, etc. Het gaat er om dat ze zich bewust worden van de onredelijkheid van de motieven.

Wijs op de rechten van de mens. De noodzaak van verdraagzaamheid, iedereen heeft het recht om in vrede te leven, onafhankelijk van verschillen in huidskleur, geloof, cultuur, kleding enz. Iedereen heeft ook recht op een eigen karakter. Daar wordt je mee geboren.

Is pesten stoer, of is het laf gedrag?

Wijs op het gericht uitzoeken van een slachtoffer dat de pester met gemak aankan. Op het met meerderen tegen één. Op het stiekem pesten. Het beeld van de pester zal op deze manier samenvallen met ‘lafaard’. Dat reduceert de status van stoerheid. Een pester moet zich voor zichzelf en voor zijn gedrag gaan schamen.

Waarom laten ze op de video het pesten niet zien, denk je?

De filmmaker hoeft niet iets te tonen wat ze al weten. Pesten is ook niet iets dat als een soort vermaak vertoond moeten worden, iets waar je van kunt genieten. Pesten is geen spelletje. Bovendien leiden die ‘spectaculaire’ pestscènes de aandacht af van waar het eigenlijk om gaat in de video. Waar gaat het in de video eigenlijk om?

Tegen wie praat de jongen in de video?

Technisch gesproken praat hij tegen de camera, maar eigenlijk praat hij tegen ieder van ons afzonderlijk. Het is of hij samen met je over het strand wandelt en je vertelt wat hem dwars zit.

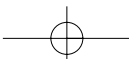
Waarom is de film in zwart/wit opgenomen?

Wijs op de overeenkomst met de gevoelens van de jongen. En met de gevoelens van gepeste kinderen. De filmmaker wil niet dat de kleuren het beeld verzachten en mooier maken. Dan leiden ze de aandacht af van waar het om gaat.

Iemand zo bang maken dat hij niet meer over straat durft, is dat ook pesten?

Veel leerlingen zien pesten voornamelijk als iets fysieks. Leid hen naar de gedachte dat psychisch pesten minstens zo erg, zo niet erger is. Benadruk het ongrijpbare, de lafheid en de wreedheid van onontkoombaar en gemeen getreiter. In de video was de wanhoop op het laatst zo groot geworden dat er een poging tot zelfmoord was.

Vertel van het grote aantal mensen dat de rest van hun leven geestelijke problemen heeft en psychiatrische hulp moet hebben. Wie wil dat op zijn geweten hebben? Laat ze daar eens serieus over nadenken.

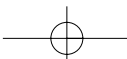
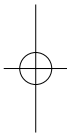
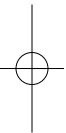

In de video gaat de hoofdpersoon verhuizen. De vraag is nu: Wie wordt hier gestraft?

De pesters, of hun slachtoffer en zijn familie?

Verhuizen, of van klas wisselen, is een uiterste maatregel. Het lost dikwijls weinig op. De pesters gaan gewoon door, en hun slachtoffers blijken in de nieuwe omgeving soms weer even hard gepest te worden. Zo wordt de verkeerde gestraft.

Bijlage 2 Script van de video “Pest”

Openingstitel “Pest”, tussen andere graffiti op de muur van een dichtgetimmerd pand gespoten. De camera gaat zoekend langs de bouwval tot een duintop in beeld komt. Aan de voet van de duinen zit bij het prikkeldraad een jongen van een jaar of elf.

Meeuwen scheren over de duintoppen. Golven rollen naar de kust. De jongen loopt rusteloos over het strand. Hij staart naar de zee.

Opeens wendt hij zich close-up tot de camera:

“Mark is weg. Hij is verhuisd. Vanochtend zijn ze vertrokken.

Zelfs toen de meester d'r eindelijk wat van ging zeggen gingen die rotzakken gewoon door. Dan pakten ze 'm op school achter het fietsenhok, of op straat.

En Mark wilde 'r niks van zeggen tegen z'n vader en moeder, en ook niet tegen de meester.”

Een groepje kinderen van ongeveer twaalf jaar oud slentert door een kale steeg. Ze duwen elkaar voor de gein en drukken in het voorbijgaan op een deurbel.

Close-up, de jongen lopend over het strand:

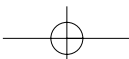
“Trokken ze z'n jas kapot. Zei ie thuis dat ie gevallen was of zo. Ik denk dat hij bang was dat ze 'm anders nog meer te grazen zouden nemen.

En daarom mocht IK ook nooit wat zeggen.

Maar op 't laatst moest ie 't wel zeggen toen ze z'n fiets in mekaar getrapt hadden. Maar toen wisten we niet precies wie 't gedaan had. Dus dat hielp ook niks.

Op 't laatst durfde die geeneens meer de straat op. Ja, hij moest natuurlijk wel naar school, maar dan wachtte ie op mij: dan konden we samen gaan. Maar dat werd ik soms ook wel zat, want hij wou altijd meteen naar huis en ze hebben geeneens een tuin dus dan zaten we altijd binnen.”

In de lucht cirkelen meeuwen. De jongen slentert langs de zee. Op de achtergrond de golven.

Close-up, de jongen, lopend:

“Een keer zijn we in de duinen gaan spelen. Toen ging het goed, want er was niemand anders. Maar de volgende keer kregen ze ‘m toch weer te pakken. Hebben ze ‘m met een heel stel het duin afgegooid. En toen heeft hij zijn pols gebroken.

Ja, mij kregen ze niet te pakken, want ze zaten hem achterna. Ik vond het wel lullig, maar ik kon er toch ook niks aan doen.

Thuis zei ie weer dat ie gevallen was. Toen met die pols kon ie helemáál niet meer spelen. Ik vind ‘t best om een keer met rotweer monopolie of zo te doen, maar toen ben ik een tijdje niet meer bij ‘m geweest. Ik wil toch ook wel ‘s gewóón spelen.”

Een jongen kijkt om de hoek van een muur en trekt zich dan schielijk terug. Kinderen hollen weg. Een man met een agressief blaffende hond. Tussen betonnen pilaren en muren rennen kinderen een hoek om. Meeuwen cirkelen in de lucht.

Close-up, de jongen over het strand lopend:

“Nou, en toen kwam ie niet meer naar school. Toen ben ik na een tijdje toch maar naar zijn huis gegaan om te vragen wat er was. Maar z’n moeder deed een soort raar tegen me en zei dat ik maar weg moest gaan.

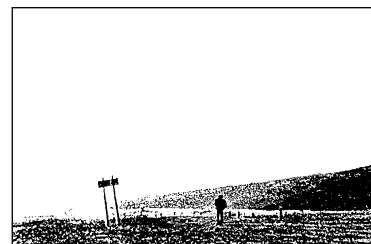
Toen zei de meester in de klas dat Mark ziek was en dat ie niet meer naar school zou komen, omdat wij hem gepest hadden.

Toen ben ik weer naar zijn huis gegaan, maar toen begon zijn moeder te huilen. Ze zei dat hij zelfmoord geprobeerd had te plegen en dat ie gezegd had dat dat was omdat IK niet meer kwam.

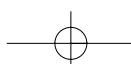
(Wanhopig, tegen zijn tranen vechtend.)

Maar ik mocht toch niks zeggen! Hij wou toch zelf dat ik nooit wat zei!”

Radeloos schopt hij in het zand. Golven rollen bulderend aan. In de verte op de kale, winderige strandvlakte loopt de jongen weg als een kleine eenzame figuur.

EINDE

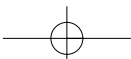
Bijlage 3 Huiswerk-opdracht

'Pesten, dat pikken we niet!'

Deze opdracht gaat over de video en de les die je net hebt gehad over pesten. Jullie hebben samen in de klas gepraat over pesten: wat is pesten, waarom wordt er gepest, hoe voelt iemand zich die gepest wordt, wat kun je als getuige doen tegen pesten?

Om je te helpen alle tips en informatie zo goed mogelijk te onthouden, staan hieronder twee vragen:

- Geef een voorbeeld van wat jij ziet als pesten. Dat kan iets uit je eigen ervaring zijn, of anders kun je ook een pest-voorbeeld bedenken. Beschrijf precies wat er gebeurd is. Waarom werd er gepest? Wat deed de pester? Wat deed degene die gepest werd? Wat deden de anderen?

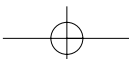

2. Tijdens de les hebben jullie gepraat over hoe je pesten kunt aanpakken. Je weet nu tegen wie je kunt zeggen dat er gepest wordt, of wat je zelf kunt doen om pesten te stoppen.

Je weet nu dus ook hoe je het pest-voorbeeld, dat je net zelf beschreven hebt, het beste kunt oplossen. Schrijf hieronder hoe je dat doet. Wat doe je als eerste? Wat doe je daarna? Van wie heb je hulp nodig?

Bewaar jouw oplossing voor pesten goed! De volgende keer dat je meemaakt dat er wordt gepest, pak je deze blaadjes erbij en kun je hopelijk meteen helpen. Zorg er in ieder geval voor dat je leraar of lerares weet dat er gepest wordt; misschien kunnen jullie elkaar wel helpen. Als je niet direct naar je leraar of lerares durft te gaan, kun je in geval van nood ook een briefje op zijn of haar bureau leggen, eventueel zonder je naam te noemen. Dan weten ze het tóch!

Bijlage 4 Verslag testles groep 8

Testles en verslag: Kees Putman

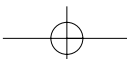
Tijdens het kijken naar de video werd goed opgelet. In de daarop volgende discussie bleek de informatie goed overgekomen te zijn. Ik kreeg niet de indruk dat er echt negatieve figuren in de groep zaten. Ze kwamen aardig en 'gemiddeld' over. Wel een groot verschil tussen jongens en meisjes. De meisjes waren op één na in meer of mindere mate timide. Enkele jongens voerden duidelijk de boventoon, nogal stoer en luidruchtig. Een paar andere jongens waren veel minder 'macho' in hun optreden, maar namen wel deel aan het gesprek. De overige jongens waren even timide als de meeste meisjes. De lerares hield zich op de achtergrond en heeft slechts éénmaal gereageerd, toen er gezegd werd dat je zelf het pesten uitlokt als je stilletjes in een hoekje gaat staan.

Aan het begin van het gesprek werd gezegd dat echt pesten op deze school en in hun klas nauwelijks voorkomt. Beetje pesten, eigenlijk meer plagen. In elk geval niet zoals op de video. Halverwege het gesprek bleek het probleem ineens wel degelijk te bestaan. Er werd gezegd dat een lerares en een leerling van school gegaan waren vanwege pesterijen. Opmerkingen zoals: "En er was nog wel meer in andere klassen."

Iedereen was het erover eens dat de jongen in de video wel had moeten praten, ondanks dat zijn vriend niet wilde dat hij iets zei. Maar wat als het niet je vriend is, maar gewoon iemand uit de klas, zo'n éénling? Slechts een enkeling vond dat je dan ook je mond open moest doen, als het te erg werd. De meesten leken de neiging te hebben in zo'n situatie net te doen of ze van niets weten.

Opvallend was de aanwezigheid van een jongen die omschreven mag worden als een 'vlot mannetje'. Vaak aan het woord. Steeds een wat lacherige houding van "wat is hier eigenlijk het probleem"? Hij herhaalde diverse malen dat kinderen die gepest worden er zelf om vragen. Verder was het opvallend hoe hij alleen vanuit zijn eigen perspectief kon kijken: "Ik zou ze gewoon een flinke trap geven. Ik zou... Ik zou..." Hij bleek later in het gesprek één van de pesters te zijn. Hij vertoont een opvallend gemis aan inlevingsvermogen betreffende de gevoelens van anderen. Hij heeft sterk de neiging te overheersen en moest tijdens het gesprek diverse malen tot zwijgen gemaand worden. Hij zou zich nooit inspannen (risico nemen) voor iemand die niet zijn vriend was: "Maar als iemand m'n vriend is, dan altijd."

Een jongen die naast me zat, duidelijk niet zo'n vlot populair type, vertelde na een hele tijd praten opeens dat hij wel flink gepest was door een paar jongens uit de klas, die hij ook aanwees. Hij probeerde droge ogen te houden en veegde tersluiks een ontsnapte traan weg. Hij vertelde dat het niets geholpen had toen hij naar een leraar was gestapt. Ze gingen gewoon door. Hij had gelukkig ook twee vrienden in de klas, maar die deden niets of konden er niets aan doen. Hij betwijfelt of het iets helpt als de zwijgers in de klas hun mond open zouden doen. Hij zag in de periode dat hij gepest werd geen uitweg, maar het was nog niet zo erg dat hij van school wilde gaan. Hij had immers twee vrienden. Hij zei spontaan dat hij zeker geen poging tot zelfmoord gedaan zou hebben zoals in de video. Ik vroeg hem hoe het zou zijn geweest als hij geen vrienden gehad had. Hij zei dat hij dan misschien wel van school gegaan was. Hij vertelde dat het pesten maanden aanhield. Meteen protest uit de hoek van de pesters. Om een vruchteloze discussie

te voorkomen greep ik in door te zeggen dat in angst een minuut wel een uur of nog langer kan lijken en dat we het hier over de gevoelsmatige tijdsbeleving van een slachtoffer hadden.

De opmerking werd gemaakt: "Maar we hebben hem nooit aangeraakt." Het slachtoffer beaamde dit. Het was verbaal, mentaal pesten geweest, wat door de pesters, en nog anderen, nauwelijks als pesten werd gezien. Vooral het vlotte mannetje probeerde het gebeurde te bagatelliseren.

Uiteindelijk heeft de gepeste jongen het pestprobleem zelf opgelost door voortdurend zo min mogelijk te reageren. Toen was na een zekere tijd de lol eraf. Een andere pester, die tijdens het gesprek tot dan toe bij de luidruchtige machogroep behoord had, bekende zelf ook gepest te zijn geweest. Hij zei dat hij zich daardoor beter kon inleven in de gevoelens van een slachtoffer. Opvallend was dat hij daarna in het gesprek aardiger en minder stoer was.

Een aantal kinderen bleef van mening dat 'ze' erom vragen gepest te worden. "Als je stil in een hoekje gaat staan dan vraag je erom. Je moet gewoon een grote mond geven, of terugslaan, anders vraag je erom. Dan blijven ze doorgaan."

De 'mening' werd sterk beïnvloed door de grote monden van de stoere jongens. De anderen durfden daar slechts mondjesmaat tegenin te gaan. De "oplossingen" van de stoere jongens waren vrijwel uitsluitend fysiek. "Dan geef je ze toch gewoon een trap, dan laten ze het verder wel."

Pesten kan ook iemand buitensluiten zijn. Dit werd door heel wat kinderen nauwelijks als pesten opgevat. Op de vraag of je het erg zouden vinden als je voortdurend buitengesloten werd, gaven verschillende kinderen te kennen dat ze daar op den duur 'behoorlijk gek' van zouden worden. Anderen zeiden stoer dat ze daar best tegen zouden kunnen. De neiging om pesten alleen als probleem te zien wanneer er gewonden vallen was duidelijk aanwezig. Het 'gewone' pesten 'waar ze zelf om vragen' werd niet echt als een probleem erkend. Tot halverwege het gesprek de emoties loskwamen.

Slechts enkelen waren ronduit van mening dat het zou kunnen helpen als de zwijgers massaal hun mond open zouden doen. Volgens de meesten is de groep pesters te sterk en te stoer, zodat de meelopers altijd blijven kiezen voor de pesters. Dan ben je dus nooit in de meerderheid. Dan lachen ze je uit en gaan gewoon door. Vooral het vlotte mannetje was van mening dat ze je gewoon uitlachen en doorgaan. Hij liet zich min of meer ontvallen dat hijzelf zo'n groep, die tegen het pesten was, ook gewoon zou uitlachen.

Hulp van leraren werd door de groep als nauwelijks relevant afgedaan: "Die zeggen dat het niet meer mag en dan geven ze straf, maar daarna gaan de pesters gewoon door".

Hulp van ouders werd al helemaal niet als een reële mogelijkheid gezien.

De vraag "Denk je dat het zou helpen als je met een hele groep tegen de pesters zegt dat ze moeten stoppen?" moest een aantal malen nadrukkelijk herhaald worden, omdat een direct antwoord ontweken werd. Toen ik aanhield kwam er een weifelend positief antwoord, dat meteen gevolgd werd door een "maar...". Men geloofde er (nog) niet in.

'Raar' doen of 'anders' zijn werd als aanleiding voor pesten aangevoerd, maar toen ik vertelde dat mijn zoontje op school zweeg over zijn leven in het buitenland, om niet 'anders' te zijn en zo pesten te voorkomen, zeiden de meesten dat ze dat soort verhalen juist leuk en interessant vonden om te horen. Een fictieve tolerantie. Slechts het ene assertieve meisje gaf blijk van een realistische kijk door te zeggen dat ze dat soort verhalen maar niks vond. (In de praktijk blijkt dat veel kinderen met een buitenland ervaring daarmee gepest worden: "Daar heb je hem weer met zijn jungleverhalen.")

Het viel niet mee de zwijgers in de groep bij het gesprek te betrekken. Waren ze bang? Het assertieve meisje kwam regelmatig zelf met opmerkingen. Ze werd door de jongens gerespecteerd als eentje die van zich afbijt: "Moet je net haar hebben." Een ander meisje probeerde het soms, maar kreeg weinig kans.

Conclusie:

Een 'gewone' klas, met aardige kinderen. Na bespreking van het verhaal van de video kon soepel worden overgestapt naar de ervaringen in de klas. Kinderen reageerden op het verhaal ("Ik zou niet hebben geprobeerd om zelfmoord te plegen zoals op de video"), maar bleven daar niet in steken. Na enige tijd kwamen emoties los en werd er behoorlijk vrijuit gepraat.

Dat video en gesprek gewaardeerd werden, zou kunnen blijken uit het feit dat, toen de juffrouw mij na afloop voor de klas bedankte, er iemand uit de klas spontaan zei "Ja, ook van ons bedankt."

De vlotte jongen lijkt zo op het eerste gezicht een emotioneel inlevingsprobleem te hebben dat versluierd wordt door een stoere, populaire houding. De gepeste jongen heeft er misschien behoefte aan dat de leerkracht, na deze voor hem zeer gevoelige discussie, onder vier ogen met hem napraat. Ik vond hem behoorlijk dapper.

"PESTEN, dat pikken we niet"

is een uitgave van de

Landelijke Stichting Tegen Zinloos Geweld, 2004

ontwikkeld door:

Kees Putman

Antrocine Productions © 1997

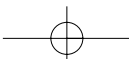
Postbus 325

2200 AH Noordwijk

Tel: (071) 362 15 60 / 06 55 97 14 58

E-mail: antro@xs4all.nl

K.v.K. Leiden: 28050509

Landelijke Stichting Tegen Zinloos Geweld

In 1997 is de Landelijke Stichting Tegen Zinloos Geweld (LSTZG) opgericht. Na het zoveelste slachtoffer dat zinloos geweld niet overleefde, vond oprichter Bart Wisbrun dat een minuut stilte geen voldoende reactie was. Het werd tijd voor een blijvend signaal tegen agressie en geweld. Vanuit het hart van de samenleving. Symboolgegeven door het Lieveheersbeestje, vandaag de dag onbetwistbaar hét signaal tegen agressie en geweld in Nederland. Waar slachtoffers en betrokkenen zich achter kunnen scharen. Waarmee ze in staat zijn zich te uiten.

De LSTZG streeft naar maatschappijbrede bewustwording van de problematiek rondom agressie en geweld. Vanuit die bewustwording wil de Stichting, door gebruik van alle vormen van communicatie, de samenleving mobiliseren om een vuist te maken tegen alle vormen van agressie en geweld. Van daaruit wordt gestreefd naar een mentaliteits- en gedragsverandering.

Van een verharde maatschappij naar een betrokken samenleving

De Stichting pretendeert geen pasklare oplossing te hebben tegen agressie en geweld, maar weet dat een afwachtende houding zeker niet werkt. Er zijn heel veel vormen van agressie en geweld en heel veel oplossingen. De Stichting roept de samenleving daarom op zelf initiatieven te ontplooiën om de situatie te verbeteren. Als iedereen een bijdrage levert, hoe klein ook, maken we met z'n allen een wereld van verschil. Samen de strijd aan gaan en terrein winnen. Het vertrouwen zal groeien. En daarmee de resultaten.

De doelgroep: de jeugd en slachtoffers, maar eigenlijk de gehele maatschappij

Speerpunten van de Stichting:

- Landelijk aanspreekpunt voor de thema's agressie en "zinloos" geweld.
- Betrokkenheid tonen - en ondersteuning geven aan slachtoffers van "zinloos" geweld en aanverwanten van slachtoffers.
- Diepgaande samenwerking met aanverwante organisaties en het bedrijfsleven.
- Projecten met derden als particulieren, buurtverenigingen, sportclubs, gemeenten, scholen, enz.
- De discussie rond "zinloos" geweld gaande houden en een doorlopend signaal van verzet afgeven.
- Voorzien in brede verspreiding van informatie rond de thema's agressie en "zinloos" geweld, met name aan de jeugd t/m 15 jaar met het project Kids Tegen Geweld.

Voor meer informatie over de Landelijke Stichting Tegen Zinloos Geweld en haar projecten verwijzen we graag naar onze websites:

www.zinloosgeweld.nl, www.kidstegengeweld.nl en www.stopgeweldopschool.nl.

